Gheorghe MOLDOVANU

ROLUL POLITICILOR LINGVISTICE ÎN GESTIONAREA SITUAŢIILOR PLURILINGVE

Astăzi, în Europa, creşte tot mai mult importanţa problemelor legate de politica lingvistică. Emergenţa noilor state, migraţiunea, caracterul plurilingv[1] al majorităţii covârşitoare a statelor europene, problemele ridicate de minorităţile etnice, funcţionarea instanţelor supranaţionale, mondializarea etc. au importante consecinţe lingvistice care necesită recurgerea la politici adecvate.

Este cunoscut faptul că limbile nu coexistă în mod haotic în cadrul ecosistemelor lingvistice, ci sunt antrenate într-o concurenţă acerbă pentru supravieţuire şi dominaţie (Laponce, 1984; Calvet, 1999; Chaudenson, 2000)[2]. O sursă a conflictului dintre limbi este repartizarea inegală a funcţiilor sociale ale acestora în condiţiile multilingve. Însă, întrucât sistemul tinde spre stabilitate, în cele din urmă se ajunge la situaţia în care una dintre limbile coexistente devine dominantă atât în comunicarea interpersonală, cât şi în asigurarea funcţiilor de identificare, de promovare socială şi de exprimare a unităţii naţionale. După cum afirmă A. Martinet, „la tendance à la réduction et à l'élimination finale de la situation bilingue est un trait général et permanent" (Martinet, 1982).

Într-un studiu publicat în anul 1979, lingvistul german G. Bossong (Bossong, 1979) încearcă să explice două fenomene diametral opuse, specifice situaţiilor concurenţiale plurilingve: extinderea ariei de funcţionare sau chiar universalizarea unor limbi, pe de o parte, şi evoluţia regresivă sau chiar dispariţia altor limbi, pe de altă parte. În opinia autorului, aceste două tendinţe s-ar datora legilor funcţionale de dezvoltare a limbilor. Astfel, G. Bossong afirmă că universalizarea unor limbi are loc în virtutea faptului că acestea dezvoltă în mod constant subsisteme lexicale noi pentru a se acomoda la noile cerinţe în materie de denominaţie, ceea ce are drept rezultat extinderea numărului de registre şi a ariei de utilizare a lor. Şi dimpotrivă, locutorii limbilor cu un număr limitat de registre pot să renunţe la această activitate creativă şi să adopte limbile universale pentru satisfacerea unor necesităţi în anumite domenii concrete, cum este domeniul ştiinţific. În acest mod, aria funcţionării limbilor în cauză se reduce progresiv, ceea ce poate duce chiar la dispariţia lor. G. Bossong argumentează dând exemplul evoluţiei diametral opuse a limbilor spaniolă – catalană şi franceză – occitană care au cunoscut în secolele XIV-XV şi, respectiv, XII-XIII un nivel relativ similar de dezvoltare. Or, ar fi o naivitate să se ignore că această evoluţie în direcţii opuse a limbi-

BDD-A20878 © 2004 Revista „Limba Română"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:54:15 UTC)

lor menţionate a fost declanşată, favorizată şi accelerată în ambele cazuri de măsurile politice luate de autorităţile de la Madrid şi Paris.

Ne-am referit la studiul lui G. Bossong pentru a insista asupra complexităţii relaţiei dintre limbă şi societate; analiza acestei relaţii necesită o fundamentare teoretică solidă, inspirată din lingvistică, sociologie, psihologia socială şi politică în acelaşi timp. Prin urmare, domeniul politicilor lingvistice este unul pluridisciplinar, în măsura în care statul intervine într-o situaţie lingvistică specifică, prin aplicarea unor măsuri administrative şi juridice (Laporte, 1994), în vederea asigurării pe teritoriul său a echilibrului şi a armoniei între limbile şi comunităţile care vorbesc aceste limbi.

Revenind la concurenţa dintre limbi, este important să menţionăm că la etapa actuală acest fenomen sociolingvistic a depăşit limitele teritoriale ale unui stat şi a căpătat o dimensiune mondială, ceea ce poate perturba strategiile lingvistice naţionale.

PROMOVAREA UNEI LIMBI ŞI CONCURENŢA LIMBILOR LA NIVEL NAŢIONAL

Orice politică lingvistică urmăreşte atingerea a două obiective sociale distincte, dar strâns legate între ele: promovarea unei limbi, pe de o parte, şi reglementarea relaţiilor dintre limbile în contact, pe de altă parte. De fapt, promovarea unei limbi nu este altceva decât un răspuns la concurenţa impusă acesteia de o altă limbă. Această concurenţă stă la originea oricărei politici lingvistice. De altfel, politicile lingvistice existente dovedesc acest lucru: promovarea limbii catalane în Spania are actualmente drept obiectiv contrabalansarea dominaţiei limbii spaniole; promovarea limbii franceze în Québec are ca scop contracararea presiunii limbii engleze; în Belgia, comunitatea flamandă doreşte să-şi salveze limba care este ameninţată de dominaţia limbii franceze; Ţările Baltice (Estonia, Lituania şi Letonia), declarându-şi, după dezmembrarea Imperiului sovietic, ferma voinţă de promovare a limbilor naţionale, urmăresc acelaşi scop în raport cu limba rusă. Republica Moldova însă a dat dovadă de mai puţină fermitate în acest sens, adoptând o legislaţie lingvistică de compromis, care părea să urmărească mai degrabă instaurarea şi legitimarea bilingvismului naţional-rus şi rus-naţional pe întreg teritoriul republicii[3].

Deşi statul a afişat până în 2003 o politică lingvistică oficială orientată spre unilingvism (promovarea limbii de stat), limbii ruse i s-au acordat, de fapt, toate drepturile şi privilegiile pe care le-a avut pe timpul U.R.S.S. Voinţa deghizată a autorităţilor moldave de a reinstaura bilingvismul moldo-rus este, în sfârşit, exprimată explicit în Concepţia politicii naţionale de stat a Republicii Moldova[4]. După cum afirmă, pe bună dreptate, D. Baggioni „La situation linguistique dans les républiques européennes de l'ex-U.R.S.S., en dehors des Etats Baltes, n'a pas connu de grands changements après l'éclatement de l'empire. Malgré les poussées

BDD-A20878 © 2004 Revista „Limba Română"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:54:15 UTC)

nationalistes, le russe reste encore une seconde langue véhiculaire pour ces Etats indépendants qui ont fini par renouer des liens avec l'ancienne puissance" (Baggioni, 1997).

Aşadar, în ciuda concurenţei existente între aceste două limbi pe teritoriul Republicii Moldova, autorităţile moldave promovează o politică lingvistică ambiguă. Pe de o parte, ea este inspirată de ideea că limba este simbolul statului-naţiune[5] (ceea ce a determinat, se pare, voinţa de promovare şi decretarea limbii moldoveneşti[6], dar nu române drept limbă oficială în Moldova), pe de altă parte, limbii ruse i se atribuie statutul de limbă de comunicare interetnică[7].

Cu toate că Chişinăul a adoptat, după cum am menţionat mai sus, o politică de compromis, autorităţile din Tiraspol promovează fără nici o jenă o politică de discriminare faţă de limba română şi vorbitorii acestei limbi. Deşi în Transnistria au fost declarate trei limbi oficiale (rusa, ucraineana şi „moldovenească"), limba rusă a rămas dominantă în toate sferele vieţii sociale şi politice. Fondurile bibliotecilor sunt completate în cea mai mare parte cu literatură rusă, pe când la chioşcurile din oraşe şi din centrele raionale nu există ziare sau reviste în limba română, publicate la vest de Nistru, iar „unicul ziar moldovenesc de limbă română este sub orice nivel, adică este de «limbă moldovenească»" (Cotelnic, 1998). Această politică contribuie la degradarea progresivă a limbii române, însă „cel mai grav element în această ecuaţie îl constituie alfabetul străin" (Soltan, 1991).

Fără a insista asupra politicii lingvistice din Moldova (această chestiune este atât de importantă, încât merită un studiu aparte), menţionăm următoarele: cu cât mai mult ne îndepărtăm de data proclamării independenţei (27 august 1991), cu atât mai dependentă de limba rusă este politica lingvistică. Actuala politică lingvistică de tipul „laisser faire, laisser choisir" nu face decât să împiedice dezvoltarea limbii române în Moldova. Viitorul ei în acest spaţiu depinde de politica lingvistică care va fi promovată în următorii ani.

Revenind la esenţa subiectului, este important să menţionăm că politica lingvistică nu poate suprima concurenţa dintre limbi. Ea este doar în măsură să o atenueze prin acţiunile de contrabalansare. Conform observaţiilor lingvistului american J. Fishman, revitalizarea limbilor aflate în stare de declin[8] poate să dea rezultatele scontate doar prin îmbinarea eforturilor comune ale familiei şi instituţiilor publice în condiţiile unei bune interacţiuni cu limba naţională (Fishman, 2001).

S-ar putea crea impresia că intervenţia sociolingvistică a autorităţilor statale este justificată numai în cazul limbilor mai puţin răspândite, ameninţate de pericolul asimilării. În realitate, însă, lucrurile se prezintă altfel. De exemplu, Franţa a considerat necesar să contracareze efectele presiunii limbii engleze asupra limbii franceze prin adoptarea diverselor măsuri în acest scop: crearea, în 1966, a Înaltului comitet pentru apărarea şi extinderea limbii franceze[9], votarea, în decembrie

BDD-A20878 © 2004 Revista „Limba Română"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:54:15 UTC)

1975, a primei legislaţii lingvistice (Legea „Bas-Lauriol")[10], introducerea unui nou articol în Constituţie (1992), prin care se declară că limba franceză este limba Republicii[11], în fine, adoptarea Legii Toubon în 1994[12].

Aşadar, promovarea unei limbi şi reglementarea coabitării limbilor în contact sunt elementele de bază ale oricărei politici lingvistice.

Necesitatea şi voinţa de a promova o limbă rezultă din funcţia identitară pe care aceasta o îndeplineşte în cadrul unei comunităţi. Limba nu este doar un mijloc de comunicare. În afară de funcţia de comunicare, ea constituie un factor esenţial de integrare şi de coeziune socială. Este important de menţionat că în condiţiile mondializării vieţii economice îşi croieşte calea o mişcare contrară – acea de afirmare a comunităţilor locale, regionale şi minoritare, limba fiind un puternic simbol al etnicităţii (Gueunier, 1985)[13]. Limba îi uneşte pe vorbitorii săi într-o comunitate ai cărei membri au acelaşi destin, aceeaşi istorie, aceeaşi atitudine faţă de alte comunităţi lingvistice şi, prin urmare, faţă de alte limbi. În situaţia în care securitatea lingvistică şi culturală a unei comunităţi este compromisă[14] din cauza concurenţei cu o altă limbă, voinţa de a-şi proteja limba şi cultura prinde rădăcini în conştiinţa publică. Această voinţă se afirmă pe măsură ce efectele concurenţei devin tot mai vădite şi, în cele din urmă, se impune partidelor politice şi guvernelor.

Prin urmare, în situaţia în care două sau mai multe limbi coexistă în acelaşi teritoriu, ele au tendinţa de a domina în toate domeniile vieţii sociale, iar instaurarea supremaţiei unei limbi într-un domeniu sau altul are loc în funcţie de ponderea politică, economică şi, uneori, culturală a vorbitorilor acestei limbi în domeniul dat (Gardès-Madrey, Françoise / Brès, 1987). Dacă această tendinţă este lăsată la voia întâmplării, ea provoacă pe piaţa limbilor o concurenţă acerbă şi se finalizează, de cele mai multe ori, cu instaurarea în spaţiul dat a supremaţiei unei singure limbi. Iată de ce obiectivul major al politicii lingvistice este influenţa şi gestionarea acestei tendinţe prin diferite pârghii administrative şi juridice pentru a echilibra fenomenul interacţiunii lingvistice. Deşi actorul principal al politicii lingvistice este statul, un rol important în promovarea egalităţii funcţionale a limbilor îi revine societăţii civile în ansamblu, organizaţiilor civice pentru apărarea drepturilor omului, familiei etc.

POLITICA LINGVISTICĂ ŞI DIMENSIUNEA MONDIALĂ A CONCURENŢEI LIMBILOR

La etapa actuală, elaborarea şi promovarea politicilor lingvistice naţionale riscă să fie compromise de cel puţin două fenomene care nu pot fi ignorate.

Pe de o parte, concurenţa limbilor la nivel naţional este agravată de concurenţa lingvistică externă. Chiar dacă unitatea teritorială continuă să rămână criteriul esenţial al delimitării politice, numeroase activităţi nu se mai înscriu în cadrul frontierelor unui stat. Logica mondializării şi a neoliberalismului

BDD-A20878 © 2004 Revista „Limba Română"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:54:15 UTC)

contribuie la extinderea ariei de utilizare a limbilor de circulaţie internaţională în defavoarea altor limbi (Truchot, 1997). Anglo-americana, spre exemplu, deţine hegemonia pe piaţa mondială a limbilor, în special în domeniul economic şi în cel al relaţiilor internaţionale. Astfel, gradul de utilizare a limbii engleze în Québec sporeşte o dată cu generalizarea comunicării cu restul continentului şi al lumii prin intermediul Internet-ului, unde limba engleză a devenit un fel de *lingua franca*. În consecinţă, importanţa limbii franceze scade, iar dispoziţiile legislaţiei lingvistice din Québec, în special în domeniul comerţului şi al afacerilor, sunt din ce în ce mai compromise de necesităţile de comunicare cu lumea externă.

Pe de altă parte, crearea unor organisme economice şi politice supranaţionale, cum ar fi Uniunea Europeană (UE), Consiliul Europei (CE) ş.a., atrage după sine riscul de a perturba profund dinamica concurenţei lingvistice în interiorul fiecărui stat membru, ceea ce influenţează statutul internaţional al limbilor vorbite pe teritoriul acestor state. Riscul acesta este cu atât mai mare, cu cât organismele susmenţionate promovează politici lingvistice diferite.

Astfel, este cunoscut faptul că CE îşi propune drept scop protejarea şi dezvoltarea patrimoniului lingvistic şi a diversităţii culturale a Europei. Organizaţia a remis statelor membre spre semnare *Carta europeană a limbilor regionale sau minoritare,* recomandându-le să recunoască existenţa limbilor minoritare pe teritoriile lor şi să faciliteze utilizarea acestora în diverse domenii. Cerinţele *Cartei* au readus în centrul dezbaterilor problematica legată de statutul limbilor minoritare în fiecare stat membru, ceea ce explică, de altfel, numărul relativ redus al statelor care au semnat-o[15].

UE, după cum se ştie, admite, în cadrul lucrărilor sale, 12 limbi oficiale şi 11 limbi de lucru[16]. În realitate însă, marea majoritate a lucrărilor ei se desfăşoară în engleză şi franceză, ponderea limbii engleze fiind mereu în creştere. Aderarea noilor state ar putea crea o adevărată problemă în gestionarea lingvistică a activităţilor Uniunii, fapt din care se desprind două ipoteze ale unei eventuale soluţii: reducerea numărului limbilor de lucru la 5 sau 6, ori utilizarea exclusivă a limbii engleze. Întrucât fiecare stat membru îşi va promova limba sa, negocierile riscă să fie dificile, cu atât mai mult cu cât decizia finală ar putea fi în contradicţie cu concepţia CE privind promovarea diversităţii lingvistice. Politica lingvistică neoliberală promovată de UE, bazată pe concurenţa liberă a funcţionării limbilor, favorizează instaurarea supremaţiei limbii engleze, compromiţând astfel aplicarea dispoziţiilor legislaţiilor lingvistice naţionale.

În concluzie putem afirma următoarele:

1. Există numeroase motive pentru ca chestiunile legate de politicile lingvistice să fie în centrul atenţiei factorilor de decizie, cercetătorilor, societăţii civile în ansamblu, cel puţin în prima ju-

BDD-A20878 © 2004 Revista „Limba Română”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:54:15 UTC)

mătate a secolului al XXI-lea.

2. Gestionarea situaţiilor plurilingve înseamnă, de fapt, managementul concurenţei lingvistice pe piaţa limbilor. Aceasta din urmă nu poate fi lăsată la voia întâmplării. Pentru contracararea dominaţiei unei limbi forte şi promovarea diversităţii lingvistice este necesară intervenţia sociolingvistică din exterior.

3. Actualmente, concurenţa lingvistică a depăşit limitele teritoriale ale unui stat, dobândind dimensiuni internaţionale. Pentru a-şi păstra identitatea naţională ameninţată de pericolul uniformizării lingvistice şi culturale, statele vor fi nevoite fie să conteste regulile supranaţionale, fie să adapteze politicile lor lingvistice la noul cadru internaţional.

NOTE

[1] Termenii „plurilingv" şi „plurilingvism" se utilizează pentru analiza şi descrierea coexistenţei limbilor într-un anumit spaţiu geografic. A se compara cu „multilingv" şi „multilingvism", care reflectă mai degrabă cunoaşterea mai multor limbi de către un individ. (Pentru mai multe detalii, vezi Truchot, 1994.)

[2] „Lorsqu'elles sont dans le même espace social, les langues instaurent entre elles une forme de lutte qui équivaut à la sélection naturelle des espèces." (Chaudenson 2000, 191).

[3] Vezi: Constituţia Republicii Moldova, 1994, art. 10, 13, 35, 118; Legea cu privire la funcţionarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Moldova, 1989, art. 1, 3, 7, 9, 21, 24.

[4] „În actualele condiţii, este necesar să se creeze posibilităţi reale pentru ca bililngvismul moldo-rus să devină realitate" („Concepţia...", în *Monitorul oficial al Republicii Moldova*, nr. 1-5, 1 ianuarie 2004, p. 49).

[5] Ideea unităţii limbii şi naţiunii a dominat spiritele romantice din a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Transformarea statelor teritoriale în state-naţiuni a condiţionat promovarea limbilor comune în rolul de limbi naţionale pe întreaga durată a secolului al XIX-lea, iar pentru unele naţionalităţi s-a extins şi în secolul al XX-lea. (Pentru mai multe detalii vezi Baggioni, 1997.) Aceeaşi paradigmă „o limbă, o naţiune, un stat" o regăsim în următoarea afirmaţie a sociolingvistului F. Laroussi: „Hormis des emblèmes simples tels que le drapeau et la plaque d'immatriculation des véhicules, c'est la langue qui constitue l'emblème national le plus important." (Laroussi, 2003, 3).

[6] Este revelatoare în această ordine de idei opinia lui J.B. Marcellesi, care consideră că ecuaţia „o limbă, un popor, o naţiune, un stat" este discutabilă. Referindu-se la situaţia sociolingvistică din Corsica, J.P. Marcellesi menţionează următoarele: „…dans bien des cas on rattache des variétés linguistiques à une „langue" parce qu'une construction étatique ou plus largement politique voire, géographique a imposé comme système commun l'une de ces variétés ou un ensemble de choix formels. De plus, contrairement à ceux qui affirment qu'il y a un peuple corse parce qu'il y a une langue corse, je crois avoir montré qu'il y a quelque chose qu'on appelle „langue corse" parce qu'il y avait une communauté historico-géographique corse (Marcellesi, 2003, 157). Această constatare aruncă lumină şi asupra

BDD-A20878 © 2004 Revista „Limba Română"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:54:15 UTC)

afirmaţiilor sterile privitoare la „limba moldovenească”.

[7] Vezi: „Concepţia…”, *ibidem*.

[8] J. Fishman a studiat evoluţia revitalizării limbilor: franceză în Québec, catalană în Catalonia şi ebraică în Israel.

[9] Haut comité pour la défense et l'expansion de la langue française.

[10] Legea „Bas-Lauriol” a fost adoptată la 31 decembrie 1975 şi prevedea un mecanism de îmbogăţire şi utilizare a limbii franceze în toate ministerele în scopul de a contracara utilizarea cuvintelor de origine străină, mai ales engleză.

[11] La langue de la République est le français (art. 2 de la Constitution, 1992).

[12] Legea Toubon a fost adoptată la 4 august 1994 şi prezintă o modificare a Legii „Bas-Lauriol”.

[13] „Dans un cadre de pensée post-moderne, la langue se comprend alors mieux, non comme une chose qui existe en elle-même et sert les pouvoirs établis, mais comme une relation entre ses diverses formes: une forme instrumentale et un contenu symbolique” (Gueunier, 1985, 142).

[14] În cazul dat este vorba de insecuritatea lingvistică. Conceptul de „insecuritate lingvistică” a fost introdus în circuitul sociolingvistic de W. Labov şi dezvoltat de M. Francard. Ambii cercetători au studiat situaţiile de insecuritate lingvistică **intra**lingvistică. Astfel, insecuritatea lingvistică este definită de M. Francard ca „la manifestation d'une quête de légitimité linguistique, vécue par un groupe social dominé, qui a une perception aiguisée tout à la fois des formes linguistiques qui attestent sa minorisation et des formes linguistiques à acquérir pour progresser dans la hiérarchie sociale.” (Francard, 1997, 171-172). Pentru mai multe detalii vezi: (Labov, 1972; Francard, 1997). În cazul nostru însă este vorba de insecuritatea **inter**lingvistică.

[15] Republica Moldova a semnat *Carta* pe data de 11 iulie 2002, dar nu a ratificat-o.

[16] Limbile oficiale ale UE sunt limbile naţionale ale statelor membre, iar limbile de lucru sunt toate aceste limbi cu excepţia limbilor irlandeză şi luxemburgheză.

REFERINŢE BIBLIOGRAFICE

1. Baggioni, Daniel, *Langue et nations en Europe*, Paris, Payot, 1997.

2. Baggioni, Daniel, *Du rôle des Etats dans la construction de l'unicité et de la diversité en Europe à l'aube de l'an 2000*. În: *DiversCité Langues*, vol. II, 1997, http//:www.uquebec.ca/diverscite.

3. Bossong, Georg, *Sprachausbau und Sprachpolitik in der Romania.* În: *Kloepfer, Rolf et al. (eds.) Bildung und Ausbildung in der Romania*. Bd. II: Sprachwissenschaft und Landeskunde. München, Fink, 1979, p. 491-503.

4. Calvet, Louis-Jean, *La guerre des langues et les politiques linguistiques*, Paris: Poche, 1999.

5. Cotelnic, Teodor, *Limba română în contextul sociolingvistic din Transnistria*. În: *Revistă de lingvistică şi ştiinţă literară*, 1998, nr. 1, p. 82-92.

6. Chaudenson, Robert, *Francopolyphonie et Francocacophonie: problématique de la coexistence des langues*. În: *Coexistence des langues dans l'espace francophone, approche*

BDD-A20878 © 2004 Revista „Limba Română”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:54:15 UTC)

macrosociolinguistique, Canada, AUF, 2000, p. 190-197.

7. Fishman, J. A., *Can threatened languages be saved?*, Toronto, Multilingual Matters, 2001

8. Francard, M., *Insécurité linguistique.* În: *Sociolinguistique* (Concepts de base), Liège, Mardaga, 1997, p.170-176.

9. Gardès-Madrey, Françoise / Brès, *Conflits de nomination en situation diglossique*. În: *France, pays multilingue*, T.2: Pratique des langues en France, Vermes, G./Boutet, J. (Eds.), Paris, 1987, p.78-90.

10. Gueunier, Nicole, *Place possible de la langue par rapport aux minorités culturelles*. În: *Revue de littérature comparée*, 1985, 2, p. 131-144.

11. Labov, W., *Sociolinguistique*, Paris, Les Editions de Minuit, 1972.

12. Laponce, Jean, *Langue et territoire (Travaux du Centre international de recherche sur le bilinguisme*; A-19. Les presses de l'Université Laval, Québec, Les presses de l'Université Laval, 1984.

13. Laporte, Pierre-Etienne, *Les mots-clés du discours politique en aménagement linguistique au Québec et au Canada*. În: *Truchot, Claude et al. Le plurilinguisme européen. Théories et pratiques en politique linguistique,* Paris, Champion, Collection Politique linguistique, 2, 1994, p. 97-114.

14. Laroussi, Foued, *Quelle politique linguistique pour quel Etat-nation?* (Presentation). În: *Glottopol, Revue de sociolinguistique*, nr. 1, Rouen: Université de Rouen, 2003, p. 2-7.

15. Marcellesi, Jean-Baptiste, *Glottopolitique: ma part de vérité*. În: *Glottopol, Revue de sociolinguistique*, nr. 1, Rouen: Université de Rouen, 2003, p. 155-157.

16. Martinet, André, *Bilinguisme et diglossie. Appel à une vision dynamique des faits*. În: *La linguistique*, 1982, 18.1, p. 5-16.

17. Soltan, Petru, *Tancuri contra literelor latine*. În: *Literatura şi arta*, 1991, nr. 1, 1 ianuarie.

18. Truchot, Claude et al. *Le plurilinguisme européen. Théories et pratiques en politique linguistique*, Paris, Champion, 1994.

19. Truchot, Claude, *Les langues européennes dans les espaces globalisés. Esquisse d'un cadre d'analyse*. În: *Les linguistiques appliquées et les sciences du langage*, Actes du 2ième Colloque de Linguistique Appliquée, Université de Strasbourg, 1997, p. 265-271.

BDD-A20878 © 2004 Revista „Limba Română"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:54:15 UTC)